

Tadqiqot.uz

СЕРТИФИКАТ

Aliyeva Diyoraхon Xoshimjon Qizi

«Muallim \ Учитель \ Teacher»

методик журналада илмий мақоласи
эълон қилингани учун СЕРТИФИКАТ
билан тақдирланди.

30.01.2023

Tadqiqot.uz
Tadqiqot.uz direktori
Д. Атаджанова

Impact Factor: 4.88

ISSN: 2181-0850

DOI: 10.26739/2181-0850

WWW.TADQIQOT.UZ

TEACHER

MUALLIM

УЧИТЕЛЬ

Tadqiqot.uz

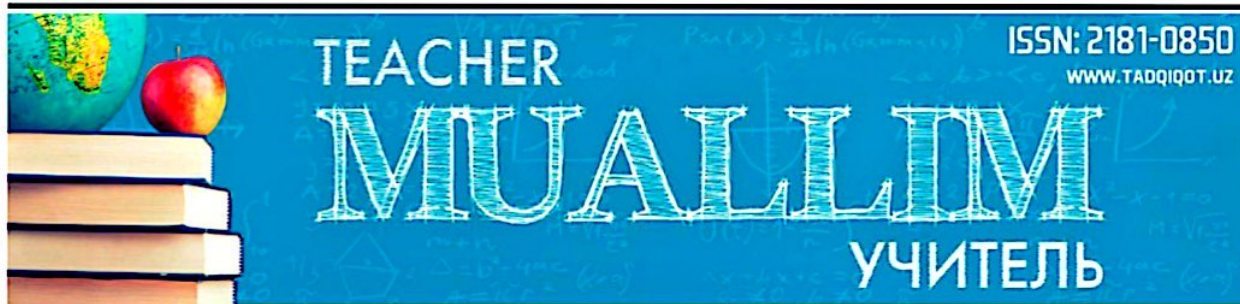

VOLUME 4, ISSUE 1

2023

1. Aliyeva Diyoraxon Xoshimjon Qizi XITOIY XALQ RESPUBLIKASIDA IJTIMOYIY ISLOHOTLARNING.....	5
2. Yuldasheva Dilafruz Maxamadaliyevna, Abdujalilova Odinaxon Mirzaabdulla qizi MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA KOMPETENSIYAVIY TA'LIMGA ASOSLANGAN YONDASHUV AFZALLIKLARI.....	8
3. Giyasova Nilufar Shasaitovna GENDER TENGLIGI VA GENDER MASALALARI.....	11
4. Normurodova Nigora BOSHLANG'ICH SINFGA O'QUVCHILAR LUG'ATINI BOYITISH METODIKASI.....	18
5. Рахмонова Хилола Бахриддиновна ПОНЯТИЕ О WEB FREELANCE.....	23
6. Ismoilova Onagul Ibrohimovna NPPI KOMPOHENTI O'RNIDA KELGAN BIR VA KO'P VALENTLI ELEMENTLAR IFODALAGAN SINTAKSEMALAR.....	27
7. Ro'zumova Gulbahor Matyakubbayevna NOFILOLOGIK OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA XITOIY TILINI O'QITISHDA TALABALARIDAGI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYANI OSHIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI.....	31
8. Mukumova Feruza Xudoyqulovna O'QUVCHILARNI MILLIY HUNARMANDCHILIKKA OID TAYANCH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA KASBGA YO'NALTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	35
9. Mavlonova Dilnoza Abdiqodirovna JIZZAX VILOYATI.....	39
10. Olloberganov Bobur Shuhratovich KIMYO DARSLARIDA O'QUV FILMLARDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI.....	43
11. Do'stov Sherzod Abdullayevich MATEMATIK MANTIQ ELEMENTLARI.....	47
12. To'ychi Bobojonov SONLI KETMA-KETLIK VA UNING LIMITI.....	52

Aliyeva Diyoraxon Xoshimjon Qizi
O'zDJTU Xitoy tili nazariyasi va
amaliyoti kafedrasida stajor -o'qituvchisi
Email: diyorakhonchina@mail.ru

XITOIY XALQ RESPUBLIKASIDA IJTIMOIIY ISLOHOTLARNING ZAMONAVIIY XITOIY ADABIYOTIGA TA'SIRI

 <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0850-2023-1-1>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Xitoy adabiyotining islohotlar davridagi taraqqiyoti ko'rib chiqiladi, yangi adabiy yo'nalishlar tahlil qilinadi. Zamonaviy xitoy adabiyoti 1978 yildan keyin Xitoy jamiyatida sodir bo'lgan barcha ijtimoiy jarayonlarni o'zida aks ettirgani ko'rsatiladi, va o'sha davrda yaratilgan asarlar misol qilib keltiriladi.

Kalit so'zlar: madaniy inqilob, "chandiqlar adabiyoti", Mo Yingfeng, Gu Hua, fikrlar adabiyoti, "inqilobiy gumanizm".

Алиева Диёрахон Хошимжон кызы

Узбекский государственный университет мировых языков
Преподаватель-стажер кафедры теории и практики китайского языка.
Электронная почта: diyorakhonchina@mail.ru

ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ РЕФОРМ В КНР НА СОВРЕМЕННУЮ КИТАЙСКУЮ ЛИТЕРАТУРУ

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматривается развитие китайской литературы в период реформ, анализируются новые литературные направления. Показано, что современная китайская литература отражает все социальные процессы, происходившие в китайском обществе после 1978 года, и в качестве примеров приведены произведения, созданные в этот период.

Ключевые слова: культурная революция, «литература шрамов», Мо Инфэн, Гу Хуа, литература мыслей, «революционный гуманизм».

Alieva Diyorahon Khoshimjon qizi

Uzbek State World Languages University
Trainee teacher of the Department of Theory and
Practice of the Chinese language.
Email: diyorakhonchina@mail.ru

THE INFLUENCE OF SOCIAL REFORMS IN THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA ON MODERN CHINESE LITERATURE

ABSTRACT

This article reviews the development of Chinese literature during the reform period and analyzes new literary trends. It is shown that modern Chinese literature reflects all the social processes that took place in Chinese society after 1978, and the works created during this period are cited as examples.

Keywords: cultural revolution, "literature of scars", Mo Yingfeng, Gu Hua, literature of thoughts, "revolutionary humanism".

Adabiyot millatning turmush tarzini jonli ko'rsatib, odamlarning fikr, tuyg'ulariga kuchli ta'sir qiladigan vositadir. Adabiyot orqali ommani tarbiya qilish yoxud insonlar qalbidagi dardini olib chiqish mumkin. Har bir davlat va har bir davrda yaratilgan badiiy asarlar orqali o'sha davrdagi ijtimoiy, siyosiy holatlar haqida ma'lumotga ega bo'lishimiz mumkin. Xuddi shunday yangi davr xitoy adabiyotida ham yozuvchilar mamlakat ijtimoiy hayotida sodir bo'layotgan voqea-hodisalarni tasvirlashga harakat qilishgan.

Islohotlar va oshkoralik davrida adabiyot rivojini, eng avvalo, KKPning madaniy siyosati belgilab berdi. XX asr 70-yillarning oxiri - 80-yillarning boshlarida "madaniy inqilob" mavzusi ko'plab xitoylik yozuvchilar ijodining leytmotivi edi. "Chandiqlar adabiyoti" nomini olgan adabiyotda "o'n yillik musibat" davridagi dahshat va iztiroblar tasvirlanib, maoizm keskin qoralangan. Bunday asarlarga Lu Sinxuaning "Chandiq" qissasi, Lyu Sinvuning "Baxt tayoqchasi", Shen Rongning "O'rta asr", Feng Szikayning "Qichqiriq" povestlarini misol qilib keltirish mumkin. Shu bilan birga, matbuot o'z asarlarida milliy xususiyatlarni saqlashga ko'proq e'tibor qaratayotgan yozuvchilarga ijobiy baho bera boshladi. Ular "G'arb modernistlari"ga taqlid qila boshlagan mualliflarga qarshi edilar. Mamlakatdagi yangi muhitni yanada rang-barang tasvirlash uchun ularga o'nlab yillar davomida targ'ib qilinib kelayotgan "Xorijni Xitoy xizmatiga, tarixni hozirgi zamon xizmatiga qo'ying" shioridan ijodiy foydalanish tavsiya etildi.

Bu mavzu Mo Yingfengning "General qo'shig'i" (1980) romanida olib chiqiladi. Romanda "madaniy inqilob" davrida barrikadalarining qarama-qarshi tomonida qolgan uch generalning turli taqdiri tasvirlangan. Bosh qahramon - Harbiy-havo kuchlari qo'mondoni "to'rt kishilik to'da" ga qarshi chiqib, qamoqqa tushib, oilasidan ayrildi, lekin inqilob g'oyalariga sodiq qoladi. Uning bolalikdagi do'sti, adolatni ochiq himoya qilishga jur'at etmagan siyosiy komissar unga "to'rtlik" tarafdorlariga qarshilik ko'rsatishga yordam beradi. Roman Mao Dun mukofotiga sazovor bo'ldi. "Lotus vodiysida" kitobining muallifi Gu Xua XX asrning 50-70-yillardagi Xitoy qishlog'ini tasvirlaydi. Syujet bozorda mayda savdo-sotiq bilan shug'ullanadigan ayol boshdan kechirgan voqea-hodisalari ustiga qurilgan bo'lib, u yangi uy uchun pul topishga muvaffaq bo'ladi va ayni shu sababdan "yangi mushtlar" qatoriga kiritilib, xonavayron qilinadi. Uning eri o'z joniga qasd qiladi. Ammo oxir-oqibat adolat g'alaba qozonib, "madaniy inqilob" oxirida u reabilitatsiya qilinadi, aybdorlar esa jazolanadi.

80-yillarning o'rtalariga kelib ko'plab ilg'or yozuvchilar yaqin o'tmish dahshatlarini nafaqat real tasvirlashga, balki Xitoy jamiyatida saqlanib qolgan, mamlakat taraqqiyotiga to'sqinlik qilayotgan hodisalarni tahlil qilishga harakat qildilar. Bu davrda badiiy publitsistikaning gullab-yashnashi kuzatildi. Xitoy adabiyoti uchun yangi bo'lgan ushbu janr o'quvchilarda katta qiziqish uyg'otdi, chunki ko'p yillardan beri birinchi marta yozuvchilarga ilgari ular uchun taqiq ostida bo'lgan mavzularga to'xtash, zamonaviy Xitoyda kuzatilgan muammolar haqida haqiqatni aytish imkoniyati berildi. Publitsistlar orasida yozuvchi Lyu Bingyan ko'zga ko'ringan vakil edi. U o'z ocherklarida nafaqat mamlakatda kechayotgan murakkab jarayonlarni tasvirlashga, balki uning "sog'lom" rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan sabablarni ham topishga intilgan. Bu sabablarni u "madaniy inqilob" yillarida hokimiyat tepasiga kelgan ma'muriy va partiya amaldorlarining poraxo'rlikida ko'rdi. Aynan ular, Lyu Bingyaning so'zlariga ko'ra, hali ham xalq hayotini yaxshilashga qaratilgan yangi yo'nalishga qarshi bo'lib, Xitoyda modernizatsiya uchun qulay muhit yaratishga to'sqinlik qilayotgan edilar. Muallif "Odamlar va bo'rilar" hujjatli romanida, "Abadiy xizmat, mangu gunohlar" (Yu Itay bilan hammualliflikda) essesinde va boshqa asarlarida "madaniy

inqilob” shiorlari hali ham kuchda bo‘lib, ular ba’zi xodimlarga qonunbuzarlik va o‘zboshimchalik qilishga imkoniyat yaratib berayotganligi tasvirlangan.

Vaqt o‘tishi bilan “chandiqlar adabiyoti” yo‘nalishi yangi – “fikrlar adabiyoti” bilan almashdi. Bu Xitoy jamiyati asta-sekin o‘z o‘tmishi haqida erkinroq fikr yuritishga erishayotganini ko‘rsatdi. Mualliflar mamlakatdagi tarixiy jarayonlarni tasvirlashga, haqiqiy hayot va insonlar taqdirini aks ettirishga intilgan. Van Menning asarlari “fikrlar adabiyoti”ning yorqin namunasidir. Xitoy jamiyatidagi o‘zgarishlar bilan “ayblovchi ishtiyoq” hozirgi mafkuraviy ehtiyojlarga mos kelmay qoldi. 1980-yillarning o‘rtalariga kelib, adabiyotda “madaniy inqilob” o‘z keskinligini yo‘qotdi, “to‘rt modernizatsiya”ni targ‘ib qilish, islohotlar davri sotsialistik odamining yangi qiyofasini yaratish birinchi o‘ringa chiqdi. Bular, masalan, Chjan Qining “Islohotchi” romani (“Gaygezhe”, 1983), Tszyan Tsilongning “Oshxona buyumlari simfoniyasi” qissasi va boshqalar.

Adabiyotda “mavhum” yoki “burjua” gumanizmi muammosi 1980-yillarning boshidayoq ko‘tarila boshladi. U sotsialistik, inqilobiy gumanizmga qarshi edi. Chjan Syaotyanning “Dashtdagi yashil o‘t” qissasi va Dai Xouingning “Ey odam, odam” (1981) romani tanqidlar markazida bo‘ldi. Ular sinfiy va inqilobiy kurash emas, balki umuminsoniy qadriyatlar dushmanlarni yengish va ijtimoiy taraqqiyotni harakatga keltiruvchi qurolga aylanganligini, shuningdek, “burjua gumanizmi va individualizmi” targ‘ibotida ayblangan.

1980-yillarning o‘rtalarida “Ildizga qaytish adabiyoti” mashhur bo‘la boshladi, unda “ildizlar” (ben) so‘zi milliy madaniy an‘analarni anglatadi. Bu oqimning asosiy namoyandalari Den Yumey, Van Szenji, Chjan Chjenji, A Cheng, Chjen Idir. Mualliflar xalq rivoyatlari va an‘analaridan faol foydalangan holda adabiyot orqali ezgulik, go‘zallik haqidagi an‘anaviy xitoy g‘oyalarining o‘ziga xos xususiyatlarini ko‘rsatib, ularni yetkazishgan.

Xulosa o‘rnida shuni aytib o‘tishimiz mumkinki, erishilgan muvaffaqiyatlar va shahar va qishloqdagi islohotlarning ijobiy tajribasi haqida asarlar (Vu Minmin “Shahar mulohazalari”, Men Syaoyun “Boshqa hayot”) paydo bo‘ldi, aksariyat mualliflar asarlarida odamlarning fikrlash tarzida sodir bo‘lgan o‘zgarishlarni yetkazish uchun o‘tmish va hozirgi kun o‘rtasidagi bog‘liqlikni tasvirlashga harakat qilishdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati:

1. Сорокин В.Ф. Литература // Китайская Народная Республика в 1986 году. Политика, экономика, идеология. М., 1989.
2. Han Dong. New Words, New Roads: Chinese literature in the world // Paper Republic: Chinese Literature in Translation. Electron. data. 2009.
3. Гуаньюй чанпянь сяошо «Жэнь а, жэнь!» дэ таолунь (Обсуждение романа «О человек, человек!») // Юйвэнь цзяосюэ юй яньцзю. 1982. № 9. Элек-трон. журнал «Уси». Электрон. дан. Пекин, 2010.
4. Делюсин Л.П. Китай в поисках путей развития. М., 2004.
5. Семанов В.И. Эволюция китайского романа: Конец XVIII – начало XX в. / АН СССР. ИМЛИ. – М.: ГРВЛ, 1970. – 343 с.